

Domácí výcvik

poslušnosti a ovladatelnosti

Lovecký výcvik

Skupinová poslušnost anglických kokršpanělů s aporem králíka, kuny a kachny.

Základem jakéhokoli výcviku, tedy i loveckého, je poslušnost. Lovecký pes musí být ovladatelný, až poté můžeme přistoupit k samotnému výcviku v honitbě. Dnes se pokusíme podrobněji rozebrat jednotlivé cviky poslušnosti a ovladatelnosti, které bude lovecký pes – slídič – pro praktický lov potřebovat.

Pokud zde však hledáte přesný „návod“ na výcvik každého cviku, asi vás zklameme – tak snadné to bohužel není. V loveckém výcviku platí více než kdekoli jinde, že volba výcvikových metod a postupů záleží na povaze konkrétního psa i majitele. Tvrdší pes si z některého našeho postupu může dělat legraci, a pro měkčího psa to samé už může být naopak příliš tvrdý postup, kterým bychom ho zradili. Je proto především na cvičiteli, aby odhadl povahu konkrétního jedince.

Přivolání

Na povel „ke mně!“ nebo na dvojitý krátký hvizd píšťalky má pes ochotně a rychle přiběhnout ke svému vůdci a bez dalšího povelu si před ním sednout.

Základy přivolání pokládáme už u štěněte, kdy ho k sobě hravou metodou přivoláváme na hračku apod. V pozdějším věku přivolání nacvičujeme zpravidla tak, že necháme psa volně pohybovat na stopovací šňůře a zpočátku se snažíme vystihnout moment, kdy pes běží k nám, dívá se na nás nebo tušíme vysokou pravděpodobnost, že k nám dobrovolně přiběhne. V tomto okamžiku zavelíme „ke mně!“ a snažíme se, aby k nám pes přiběhl. Můžeme si pomáhat vhodnou mo-

tivací (pamlskem, hračkou apod., záleží na jedinci). Většina psů k člověku zpravidla ochotně přiběhne, pokud si člověk dřepne „na bobek“ – v psí řeči to znamená jakési přivolání za účelem hry. Pokud psík i přesto odmítne přijít, pomůžeme si právě šňůrou, pomocí které si ho k sobě přitáhneme, pochválíme ho, odměníme, a pokud

je to možné, zase ho propustíme s povelu „volno“, aby si pes přivolání nespojíval vždy jen s připnutím na vodítko. **To později opakujeme i tehdy, když je pozornost psa zaměřena jinam. Po ochotném volném přibíhání (bez použití šňůry) psa vždycky pochválíme, nikdy ho nekáráme ani netrestáme.**

V loveckém výcviku platí více než kdekoli jinde, že volba výcvikových metod a postupů záleží na povaze konkrétního psa. Tvrdší pes si z některého našeho postupu může dělat legraci, a pro měkčího psa to může být naopak příliš tvrdý postup, kterým bychom ho zradili.

Na co si dát pozor: Po povelu „ke mně!“ se pes vždy musí ocitnout u svého vůdce, ať už po dobrém, nebo po zlém. **Nikdy nedopustíme, aby došlo k situaci, že dáme povel, a pes z nějakého důvodu nepřijde** (nemá zrovna připnutou šňůru a nejsme schopni ho „po dobrém“ přivolat apod.). Jinými slovy – nedáváme tento povel, pokud nemáme jistotu, že budeme schopni k sobě psa dostat. Tím bychom docílili toho, co bohužel vidáme velmi často – majitel volá na psa třeba desetkrát za sebou, a volně pobíhající pes si z toho nic nedělá, protože při výcviku získal zkušenost, že po povelu „ke mně!“ nemusí pokaždé přijít.

Posazení

Pes si má na povel „sedni!“ nebo na zvednutí ukazováku před vůdce sednout a sedět tak dlouho, dokud nedostane jiný povel. Nacvičujeme to zpravidla tak, že si stojícího psa připneme na vo-

dítka. Po povelu „sedni!“ vodítko jemně táhne jednou rukou nahoru (při sednutí se psův mírně zvýší úroveň kohoutku) a zároveň druhou rukou na psových bedrech tlačíme psa k zemi. To stále opakujeme. Později stačí k povelu „sedni!“ mírné trhnutí vodítkem nebo vztyčený ukazovák.

Vodění na řemeni

Pes má jít klidně při levé noze vůdce, nemá ho předbíhat ani za ním zaostávat tak, aby musel být tahán. Při spatření zvěře nebo při střelbě se nesmí na řemeni cukat. Tato disciplína se dříve zkoušela během celých zkoušek – ve chvílích, kdy byl pes veden na volně visícím řemeni, a to i tehdy, když vůdce nevěděl, že ho rozhodčí pozorují. Dnes je vodění na řemeni zkoušeno ve speciální disciplíně – slalomu mezi stromy, a to tak, aby se pes nezamotal a nesmýkal o kmeny. Také překonávání překážek v podobě padlých stromů či příkopů musí být nacvičováno tak, aby se pes pohyboval paralelně s vůdcem. (Po novelizaci zkušebních řádů z 1. dubna 2014 je u slůčků nově zavedeno vodění volně, tedy bez řemene, které je oceněno vyšší bodovou hodnotou disciplíny.)

Zastaví-li vůdce, má si pes sednout nebo zůstat stát. Nejlépe tento cvik nacvičujeme u plotu, u stěny nebo ve vysokém lese, aby si pes zvykl chodit blízko u nohy. Snaží-li se pes o předběhnutí, zároveň s povelom „k noze!“ ho přitlačíme ke stěně. Pokud cvičíme ve volném prostoru, pomůžeme si trhnutím vodítkem nebo jemným švihnutím proutku přes lopatky či přes čenich. Zaostává-li, dodáváme mu sebedůvěru pochvalou.

Vodění volně u nohy

Od předcházejícího se liší v tom, že pes jde u nohy volně, nepřivázaný. Tento cvik učíme psa až tehdy, když chodí perfektně u nohy na řemeni, a to tak, že nenápadně vodítko uvolníme, přičemž opakujeme povel „k noze!“.

Povel „daun!“

Na povel „daun!“ nebo „k zemi!“ si pes musí ihned lehnout tak, aby měl zadní nohy pod sebou, přední natažené dopředu a na nich položenou hlavu. Tato poloha není striktně vyžadována, většina vůdců se spokojí s obyčejným lehnutím, ale samozřejmě správný „daun“ svou

Povel „daun!“

elegancí zaujme. Slovní povel nahrazujeme též jedním dlouhým klesavým hvizdem píšťalky či zdvihnutím paže, popřípadě kombinací obojího. K tomuto povelu cvičíme psa tak, že sedícího psa držíme jednou rukou za obojek, druhou rukou mu před čenichem vedeme pamlsk mírně dopředu a dolů, můžeme si pomoci také mírným tlakem na obojek. Většinou pes ve snaze dostat se k pamlsku zaujme polohu vleže, za což ho pochválíme a pamlsk mu okamžitě v lehu dáme. Později už stačí jen rukou ukázat na zem a po lehnutí dát pamlsk. Polohu vleže po lehnutí postupně upravujeme podle svých individuálních požadavků. Další možností (pokud pes např. na pamlsky nereaguje) je pravou rukou

Výcvik aportu je jednou z nejobtížnějších disciplín, která klade velké nároky na psychiku a myšlení nejen psa, ale i cvičitele. Důležité je, aby byl cvičitel trpělivý a nedal se strhnout hněvem.

na psově krku a levou na jeho bedrech tlačít psa k zemi za současného opakování slovního povelu „daun!“ nebo „k zemi!“, až pes zaujme správnou polohu. Častějším opakováním pes cvik pochopí. Je vhodné psův zároveň se slovním povelom dávat i posunkový povel (zvednutí paže) nebo dlouhý klesající hvizd píšťalkou. To nám pomůže později, když se od psa vzdalujeme a cvik zkoušíme na větší vzdálenost. Když dosáhneme toho, že pes tento cvik dělá rychle, na každou vzdálenost a v jakékoli situaci, získali jsme klíč k jeho ovládnutí před zvěří.

Přinášení – aport

Aportování je v převážné míře vrozená vlastnost loveckých psů. Pes má na povel „přines!“ nebo „aport!“ rychle běžet pro hosenou věc, bez váhání ji uchopit, rychle se vrátit a sednout si před cvičitele. Na povel „pusť!“ musí přinosenou věc odevzdat.

Někteří psi ochotně přinášejí odhozené věci sami od sebe. U psů, kteří přinášejí neochotně, však musíme použít donucovací (parforsní) výcvik. Postupujeme při něm tak, že sedícího psa uchopíme levou rukou za mordu, mírným tlakem mu stiskneme pysky a dáváme povel „přines!“ nebo „aport!“. Když pes pootevře mordu, rychle mu do ní vsouváme pro začátek lehčí aport. I proti odporu psa držíme aport v jeho mordě a přitom dáváme povel „drž!“.

Až za chvíli vydáme pokyn „pusť!“ a předmět mu z mordu vyjeme. Cvičení opakujeme tak dlouho, až pes na povel „aport!“ otevře mordu a dobrovolně aport uchopí. Psa přitom chválíme

a odměňujeme. **Výcvik aportu je totiž jednou z nejobtížnějších disciplín, která klade velké nároky na psychiku a myšlení nejen psa, ale i cvičitele. Důležité je, aby byl cvičitel trpělivý a nedal se strhnout hněvem.**

Až když nám pes na povel aport uchopuje bez otevírání tlamy rukou, přistoupíme k další fázi – ruku s nabízeným aportem dáváme postupně čím dál níž, až aport položíme zcela na zem před psa. Teprve když pes na povel sebere aport i ze země, přistoupíme k odkládání aportu a k jeho přinášení na kratší či delší vzdálenost. Jako aport můžeme postupně použít slaměný věchýtek, dřevěnou činku, kozlík se závažím, vycpanou králíci nebo zaječí kůží, plastovou láhev naplněnou pískem a omotanou zaječí kůží apod. Nakonec tento povel nacvičujeme se střelenou drobnou zvěří (králík, zajíc, bažant, divoká kachna, holub atd.). Jednotlivé pomůcky postupně vzdalujeme, až je pes na povel „přines!“ přinucen pro ně odbíhat a přinášet je.

Aport čtyřkilogramového kozlíku.

Po zvládnutí tohoto kroku odhazujeme bez vědomí psa zvěř do porostu, který ji zakrývá, a psa vysíláme ze vzdálenosti přibližně 30 kroků s povelom „hledej aport!“ a později jen „hledej!“.

Pes musí zvěř nalézt s použitím nosu, přinést ji a vsedě ji odevzdat. Aby pes mohl pracovat nosem a spolehlivě zvěř nalézt, je třeba ho posílat ke zvěři proti větru, aby ji navětril. Pokud pes i vůdce tuto část výcviku zvládnou, mají nacvičenou disciplínu lovecké upotřebitelnosti „dohledávka a přinášení zvěře“.

Poslušnost – srovnání z hlediska lovecké a sportovní kynologie

Řada majitelů loveckých psů se dnes již loveckému výcviku věnuje pouze rekreačně, a přitom se zároveň věnují i jiným kynologickým odvětvím, nejčastěji sportovní kynologii. Sportovní kynologie je dobrý základ pro zmiňovanou poslušnost, která je v lovecké kynologii potřeba, některé cviky se však svým provedením liší, a psa i vůdce to může trochu mást, pokud cho-

dí jak „na cvičák“, tak „do lesa“. Na základě vlastních zkušeností však můžeme říci, že to lze při troše snahy sladit.

Aport – lovecká versus sportovní kynologie

U tohoto cviku jsou asi rozdíly mezi sportovní a loveckou kynologií znát nejvíce. Ve sportovní kynologii jde o jeden z mnoha cviků, není na něj tedy kladen takový důraz jako v lovecké kynologii, kde jde o stěžejní cvik. Ve sportovní kynologii se aport velice často cvičí hrou, zájem o aport se často podporuje přetahováním o předmět (rovněž hrou), což by v lovecké kynologii vedlo k poškození zvěře. Také aportované předměty jsou ve sportovní kynologii zpravidla podstatně lehčí – velká služební plemena aportují na zkouškách většinou činku o hmotnosti 1 až 2 kg, naproti tomu při loveckém výcviku není výjimkou, že pes menšího vzrůstu aportuje vyspělou zvěř o hmotnosti 4 až 5 kg a často s ní na velké vzdálenosti překonává různé překážky v podobě členitého terénu. Pokud se tedy chcete věnovat lovecké i sportovní kynologii zároveň, doporučujeme si výcvik aportu nechat na doma a cvičit ho spíše v souladu s loveckou kynologií. Po takto nacvičeném aportu by pes totiž měl spolehlivě aportovat nejenom zvěř, ale i jakýkoli předmět adekvátní velikosti a tvaru, pro který je poslán s příslušným povelům – např. noviny, peněženku nebo zmiňovanou činku na cvičišti.

Vodění na řemeni – lovecká versus sportovní kynologie

Ve sportovní kynologii tuto disciplínu nazýváme chůze u nohy na vodítku/bez vodítka. Vodítko drží psovod zpravidla v pravé ruce a jde mu prověřené „přes“ levou nohu. Pes by se neměl opožďovat a jeho lopatky by měly být v úrovni kolen psovoda.

Vodění na řemeni v lovecké kynologii – vodítko nosí vůdce připnuté z pravého ramene k levému boku, odkud je prověřené a připnuté ke psovi.

Vodění na vodítku ve sportovní kynologii.

V lovecké kynologii disciplínu nazýváme vodění na řemeni/vodění volně u nohy. Zpravidla se používá vodítko přes rameno, které se nosí z pravého ramene k levému boku, odkud je prověřené připnuté ke psovi. Psovod má díky tomu volné ruce například pro manipulaci se zbraní. Proto pes musí být i po výstřelu skutečně klidný, jinak by v případě zatáhnutí za vodítko hrozilo například strnutí střely. Vzhledem k potřebám lovu se cení, když jde pes vůdci až tzv. „za patami“. Chůzi vedle vůdce lze akceptovat, předbíhání je však nežádoucí.

Nácvik přinášení z vody se štěnětem – zpočátku na mělčině, terén postupně ztěžujeme s ohledem na fyzickou kondici psa.

Chování po výstřelu

Pes musí být po výstřelu klidný a čekat na povely svého vůdce. Pokud zrovna slídí, měl by pokračovat v práci. Psy, kteří mají v praxi střelbu spojenou s úlovkem, zpravidla výstřel povzbudí k ještě větším výkonům. Pes by po výstřelu neměl projevovat bážlivost nebo nechotu vzdát se od vůdce.

K výstřelům používáme buď startovací pistol, nebo brokovnici. Dobrou přípravou v tomto směru bývá návštěva brokové střelnice – zjistíme si, v kterou hodinu se na střelnici střílí, a s nejistým pejskem chodíme zpočátku na procházky do okolí střelnice, aby si postupně na střelbu zvykl. S přibývajícím jistotou se postupně můžeme přibližovat, až docílíme toho, že psa (po dohodě) budeme moci bez obav vzít přímo na střelecký trénink.

Odložení

Od každého loveckého psa se vyžaduje, aby se dal na určeném místě odložit a setrval na něm tak dlouho, dokud pro něj pán nepřijde. Při výcviku odkládání psa postupujeme tak, že jej odvedeme na tiché místo, dáme mu povel „k zemi a zůstaň!“ nebo „daun a zůstaň!“ a přitom se vzdalujeme, nejprve pouze několik kroků, později dále, až zajdeme do krytu, odkud psa pozorujeme, aby nás neviděl. Když se pes pohne, hned jej okřikneme. Postupně dobu odložení psa prodlužujeme. Při odložení je vhodné vystřelit. Vždy se pro psa vrátíme a odměníme jej pochvalou, hrou či pamlskem.

Pokud si odložením psa nejsme jisti, můžeme ho na zkouškách odložit i upoutaného na stopovacím řemeni. Druhý konec řemene přivážeme ke stromu. Řemen leží stočený vedle psa. Pokud se pes vzdálí na dosah řemene, ale neškube s ním a nekouše ho, zkouškou ještě projde. Při odložení pes nesmí vydávat žádné zvukové projevy, což se u méně poslušných, tvrdohlavých a závislých jedinců může projevat jako kňučení či jen slabé kňourání. Hlasitý štěkot je důvodem nedokončení zkoušek.

Ochota a chuť do vody

Je jednou z disciplín na zkouškách vloh speciálně u slídiců. Zvládnutí ochoty do vody je předpokladem pro následné disciplíny „přinášení kachny z vody“ a „ochota k práci v hluboké vodě“. Zde opět vše závisí na individualitě psa. Někteří psi jdou do vody sami a s nadšením, v tom případě máme vyhráno. Někteří ale do ní prostě nechťejí a pobíhají podél vodní plochy po břehu, někteří

Někteří psi jdou do vody s nadšením, v tom případě máme vyhráno.

od ní dokonce utečou k autu, kterým s vůdcem k rybníku přijeli.

Obzvláště při prvním kontaktu s vodou je třeba dát pozor, aby nedošlo ke zrazení psa, který je náhle překvapen hloubkou. Proto vybíráme vždy pozvolný běh či mělčinu, jsme vybaveni holínkami, rybářskými holičkami či kalhotami nebo máme plavky. Se psem vstupujeme do vody, dodáváme mu důvěru a dále ho vysíláme vpřed pro vhozený předmět – oblíbenou hračku, která plave na hladině. Pak tuto činnost provádíme pouze ze břehu – pes by měl jít do vody sám, a tím prokázat, že se jí nebojí a umí plavat.

Alena Krčmářová, Josef Smrž ■

Foto: archiv autorů, M. Dzurková